

Eesti Antidoping (EAD) Tegevusaruanne 2015

Lühiülevaade

Eesti Antidopingu jaoks võib 2015. aastat pidada muutuste aastaks nii kohalikus kui rahvusvahelises plaanis.

2015. aasta jaanuaris hakkas kehtima uus maailma dopinguvastane koodeks. See tõi kaasa uued tingimused testimisele, avas haridustöö perspektiive ning samuti muutusid mõned dopinguvastase võitluse põhimõtted, mis kajastus nt sportlaste karistustes. Võeti vastu uued Eesti dopinguvastased reeglid.

2015. aasta tõi muutusi ka organisatsiooni sees. Senine juhatuse liige esitas juunis 2015 lahkumisavalduse ning see tõi kaasa muutusi organisatsiooni igapäevategevusse. Alates septembrist seati nõukogu poolt ametisse uus juhatuse liige Elina Kivinukk, kes seni oli olnud hariduse ja koolituse projektijuhi ametikohal. Vahetus toimus ka nõukogu liikmete seas. Senise nõukogu esimehe Ralf Allikvee asemele määrati nõukokku Indrek Oro.

Selle kõige kõrval jätkati tavapärast tegevust, et hoida organisatsiooni missiooni: seista Eestis puhta spordi eest koostöös riigi, ühiskondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, kasutades ning arendades erialaseid teadmisi ja oskusi.

Asutusel on kolm tegevussuunda: dopingukontrollide läbiviimine, antidopingualane koolitus- ja teavitustöö ning antidopingualane kohalik ja rahvusvaheline koostöö.

Allpool on kirjeldatud olulisemaid arenguid ning suuremaid edusamme kolmes tegevussuunas.

Suur tänu kõigile, kes on suuremal või väiksemal määral kaasa aidanud EAD tegevustele!

Testimis- ja uurimistegevus

Kvaliteetne dopingukontroll on üks Eesti Antidopingu põhisuundi. EAD on teste korrektselt läbi viinud, vastab WADA seatud nõuetele ning on saanud rahvusvahelist tunnustust võistluste delegaatidelt.

EAD-l on kümme testijat ning kaks assistenti, nii Tallinnast kui Tartust. Sellega kaetakse kogu testimiste vajadus üle Eesti. Testijad tegutsevad käsunduslepingu alusel. Testimise töövahendid tellitakse Šveitsi firmalt Berlinger, mis on üks kvaliteetsemaid testivahendite tootjaid.

Kõiki dopinguproove tuleb analüüsida WADA poolt akrediteeritud laborites. EAD kasutab peamiselt WADA akrediteeritud laborit IDAS, mis asub Dresdeni lähedal Saksamaal. Kuigi see ei ole asukoha mõttes kõige lähem labor, on labori teenuste hinnakiri suhteliselt soodne, samuti ei kaasne sellega oluliselt suuremaid transpordikulusid, sest proove transpordib DHL, mille jaotuskeskus asub Saksamaal Dresdeni lähedal.

Testide arv

EAD viis 2015. aastal läbi 136 dopingukontrolli tellimust ja kogus 375 testi (2014. aastal olid vastavad arvud 124 tellimust ja 360 testi). 2015. aastal muutus WADA juhend testide arvestuses ja seepärast pole numbrilises mõttes testide arv märkimisväärselt tõusnud, kuid testimistegevus on oma olemuselt muutunud mahukamaks.

Allpool on kajastatud testide arv vastavalt tellijate ning testide tüüpidele.

	EAD	Rahvuslik alaliit	Rahvusvaheline alaliit	Kokku
Võistlusväline	130	0	3	133
Võistlussisene	37	58	147	242
Kokku	167	58	150	375

Enim testitud spordialad olid kergejõustik, jalgpall, suusatamine, laskesuusatamine, korvpall, jõutõstmine, kulturism, tõstmine, ujumine, jalgrattasõit jne. Kokku viidi testimisi läbi 26-l eri spordialal (2014. aastal 23).

EAD testiplaan

EAD on välja töötanud põhjaliku testiplaani lähtudes WADA rahvusvahelisest testimis- ja uurimisstandardist ning WADA tehnilistest dokumentidest.

EAD-l on toimiv registreeritud testibaas (RTP), kuhu kuuluvad Eesti tippportlased ning kellel on kohustus anda oma asukohast teada testimisandmebaasi ADAMS kaudu. Antud info kogumine võimaldab läbi viia sportlaste jaoks etteatamata testimisi ja aitab Eesti Antidopingul testimisi paremini planeerida. Enne iga kvartali lõppu tuletatakse sportlastele meelde nende kohustust seoses asukohateabe esitamisega.

---

*Head testijad,
suur tänu teile teie jätkuvalt
kvaliteetse töö eest!*

Rahvusliku antidopingu programmi raames viidi läbi 225 uriinitesti, verepassiteste võeti 43 korral. Verepassi profiili testide arv on võrreldes 2014. aastaga kasvanud poole võrra. Lisaks sellele siirdusid 2015. aasta algusest kõik sportlased sportlase bioloogilise passi (*athlete biological passport – ABP*) andmebaasi. See tähendab, et igal sportlasel, kellelt on võetud

uriiniproov, hakkab kujunema koheselt ka tema isiklik steroidiprofiil. Sportlase bioloogilise passi andmebaasi hallatakse koos NAPMUga (*Nordic Athlete Passports Management Unit*), kellega koostöös analüüsitakse proovide näite ning hinnatakse lisaanalüüside vajadust.

EAD alustas 2015. aastal teatud proovide pikemaajalise säilitamisega. Proove võib WADA 2015. aasta koodeksi järgi säilitada kuni 10 aastat.

Lisaks EAD testijatele viisid EAD testimisprogrammi raames teste läbi rahvusvahelised testimisteenuse pakkujad, nagu IDTM ja PWC, et EAD saaks sujuvalt läbi viia teste sportlastega, kes hetkel ei asu Eestis.

Rahvusvaheline testimistegevus

EAD jaoks on rahvusvaheline koostöö väga oluline, sest see kinnitab asutuse kõrget kvaliteeti testimisteenuste pakkumisel, samuti pakub testijatele huvitavaid väljakutseid eri spordialadel. 2015. aastal võeti vastu ja teostati kõik rahvusvahelised tellimused, dopinguproove, sh ka vereprofiili teste, võeti järgmistelt võistlustelt:

- Rahvusvaheline mitmevõistlus kergejõustikus, 7.02, Tallinn
- Curlingu juunioride MM, 4.03, Tallinn
- Juunioride MM iluuisutamises, 4.-7. 03, Tallinn
- Profipoksi tiitlimatšid, 25.-26.04 ja 20.12, Helsingi
- Triatloni karikaetapp, 05.07, Tartu
- U23 Euroopa meistrivõistlused kergejõustikus, 09.- 12.07, Tallinn
- MM spinninguga kalapüügis paatidest, 26.09, Viljandi
- Euroopa meistrivõistlused jõutõstmises, 15.-17.10, Tallinn
- Vehklemise MK-etapp, 14.-15. 11, Tallinn

Suurim testide tellija oli 2015. aastal Euroopa Kergejõustikuliit (*European Athletics*), sest juulikuus viidi koostöös Eesti Kergejõustikuliiduga kergejõustiku U23 Euroopa meistrivõistlustel läbi erakordselt suur hulk dopinguproove – 70 vereproovi enne võistluste algust ning 89 uriiniproovi kogu sündmuse jooksul.

Raviotstarbelise erandi lubade väljastamine (TUE)

Võib juhtuda, et tervislikel põhjustel on sportlasel vaja manustada keelatud ainet või kasutada keelatud võtet. Sel juhul tuleb hankida nn raviotstarbelise kasutamise erand ehk TUE (*therapeutic use exemption*). 2015. aastal väljastati Eesti Antidoping poolt kokku neli raviotstarbelise erandi luba (2014. aastal ei väljastatud ühtegi luba).

EAD kodulehelt leiab sportlane lihtsad suunised, millistel juhtudel ja kuidas peab eriluba taotlema: <http://www.antidoping.ee/sportlase/tue/>. Kui sportlasel on diagnoositud astma, ei pea kohe TUE-t taotlema, vaid tasub eelnevalt ravimite koguseid kontrollida lehel <http://www.antidoping.ee/sportlasel-on-astma/>.

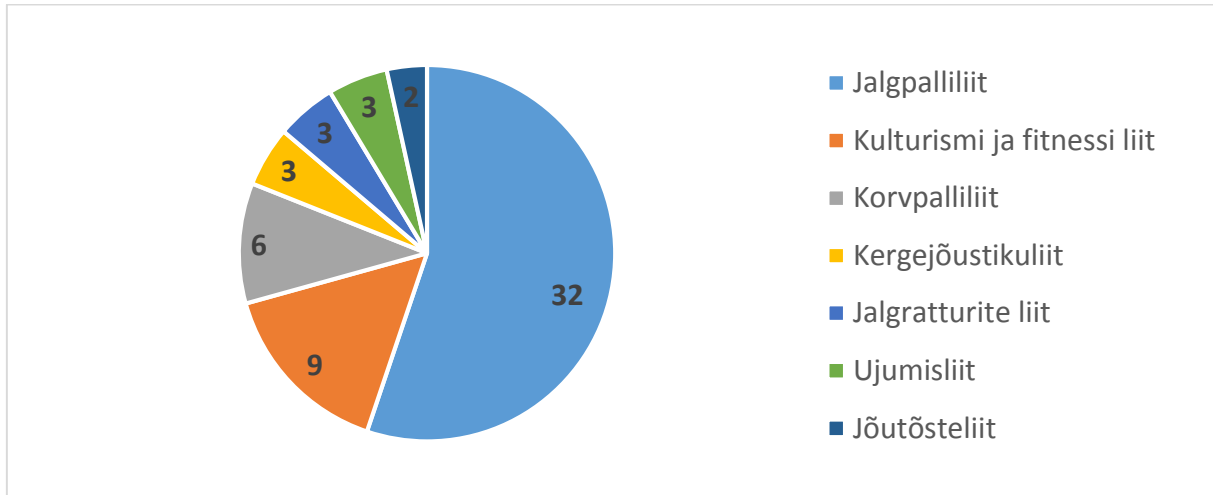
---

*Hea Eesti Kergejõustikuliit!
Suur tänu teile toreda
kergejõustikupeo eest 2015.
aasta suvel! Oli hea meel omalt
poolt kaasa aidata, et
suursündmus kannaks puhta
spordi sõnumit.*

Testide tellimine spordialaliitude poolt

Testide tellimisel kehtib Eestis põhimõte, et EAD viib läbi võistlusväliseid teste ning alaliidud tellivad võistlusesiseid. Testide arv on järjepidevalt kasvanud, ometi tuleb rõhutada, et Eesti spordialaliidud võiksid omapoolset testide tellimist oluliselt suurendada. Allpool on toodud suuremad testide tellijad kohalikel võistlustel.

EESTI SPORDIALALIITUDE TELLITUD TESTID 2015. AASTAL TOIMUNUD KOHALIKELE VÕISTLUSTELE

Taustainfoks tuleb öelda, et ka rahvusvahelisel tasandil on jalgpall kõige enam testitud spordiala 31 242 prooviga (info tugineb WADA 2014. aasta testimisstatistikale). Sellele järgneb kergejõustik (25 830 proovi), jalgrattasport (22 471) ja ujumine (12 120). Kuigi Eestis testitavad spordialad on enam-vähem samad, on testimismahud proportsionaalselt märgatavalt erinevad ning endiselt on vajadus, et võistlusesiselt viidaks läbi rohkem testimisi.

Määratud karistused 2015. aastal

Dopinguvastaste reeglite rikkumisi oli 2015. aastal kaheksa (8). Keelatud ained, mida karistatud sportlaste proovidest leiti, olid kanep, *ecstasy*, tamoksifeen, anaboolsed steroidid.

Asukohaga seotud rikkumisi, kus sportlased eksisid oma asukohainfo edastamisel või nad ei olnud testimiseks saadaval (nö *missed test* ja *filing failure*), said kaheksa sportlast (ühel teistkordne, ülejäänud sportlastel esmased rikkumised).

Hea Eesti Jalgpalliliit!

Teie koostöövalmidus nii testide tellimisel kui ka juhtumite menetlemisel on olnud abiks ja julgustuseks. Kui saaks koolitustegevused ka süsteemsemaks, oleme ideaali saavutanud.

Haridustöö

Antidopingus eristatakse koolitus- ja teavitustegevust. Teavitus on ühesuunaline info jagamine, et sihtgrupid oleksid teemast teadlikud ning kursis faktiliste teadmistega. Koolitustegevustes on põhitähelepanu ennetusel, mis keskendub osalejate väärtustele ning hoiakutele.

2015. aastal oli koolituste rõhuasetus sportlastel. Kahe aasta võrdlus näitab, et tegevus on olnud üsna tulemuslik: kokku koolitati 2015. aastal ligikaudu 425 sportlast.

	2014	2015
Sportlased kokku	180	425
- Tippportlased	- u 100	- 165
- Noorsportlased	- 65	- 260
Treenerid ja tugipersonal (sh arstid)	150	156
Kooliõpilased	u 1200	714
Teised sihtgrupid (spordiametnikud, - ajakirjanikud jt)	650	300
Kokku	u 2200	1595

Registreeritud testibaasi 134st sportlasest osales 2015. aastal koolitustel 48, mis on veidi rohkem eelmise aastaga võrreldes (siis osales 33). Koolitusi on tellinud üheksa (9) erinevat alaliitu ja neli (4) spordiklubi.

EAD-s on välja töötatud koolitusprogrammid nii tipp- kui noorsportlastele ja treeneritele, lisaks on valminud tunnikavad nii põhikooli- kui gümnaasiumiosale. Eesti Antidoping lähtub oma koolitustel neljast põhimõttest:

- sisu lähtub sihtgrupi vajadustest;
- koolitustel on oluline luua avatud õhkkond, et osalejatel ei oleks barjääri küsimuste küsimisel ning et koolitustel käsitletakst tõesti olulisi teemasid;
- vähemalt üks meetod sündmuse kohta peaks osalejaid aktiivselt kaasama;
- koolitustel on oluline meelelahutuslik element; kuigi antidopingu teave on üsna tõsine ja karm, püüab EAD luua õppe ajal ka lõbusamat poolt. Seletamisel kasutatakse huumorit, samuti on meetodid mitmekesised ja leidlikud (vt valikut meetoditest <http://www.antidoping.ee/haridus/>).

Seni on koolitusi läbi viinud peamiselt hariduse ja koolituse projektijuht, kaasa on aidanud ka nõukogu liige Kristjan Port ning puhta spordi saadikud (vt täpsemalt „prePLAY-projekt“).

Teavitustegevus

Jätkuvalt on oluline teavituskanal EAD koduleht, mis on 2015. aasta jooksul oluliselt täienenud. Allpool on toodud statistiliselt kõige külastatavamad alamlehed 2015. aasta jooksul.

Esileht	19 718
/regulatsioonid/keelatud-ainete-nimekiri	4727
/testimine/karistust-kandvad-sportlased	2983
/sportlasele/keelatud-ained-ja-votted	2442
/keelatud-ainete-nimekiri-2016	2387
/regulatsioonid/keelatud-ainete-nimekiri/keelatud-ainete-nimekiri-2016-2	2276
/meist/tootajad-ja-komisjonid	1679
/kontakt	1633
/valmis-ravimite-andmebaas	1561
/sportlasele/harrastajale	1482
Kokku	73 198

Spordialaliitudele, sh nii peasekretäridele kui presidentidele, on saadetud infokirju olulisemate uudistega (nt muudatustest keelatud ainete nimekirjas, ravimite andmebaasi käivitamisest jne). Lisaks on tehtud nii otse- kui masspostitusi seoses üleskutsetega tellida alaliitudesse koolitusi ning testimisi. Teavituskanalitena on kasutatud Eesti Olümpiakomitee infotundi ja infokirja.

Teavitustegevustes on edulood olnud haridustelk SEB Maijooksul, SEB Tallinna Sügisjooksul ning U23 EM kergejõustikuvõistlustel Tallinnas. Seda on võimaldanud puhta spordi saadikud prePLAY-projekti raames (rahastab Erasmus+). Teavitustöö toimus ka harrastussportlaste suunal, käivitades ja tutvustades e-õppeprogrammi www.spordinpuhtalt.ee.

Spordinpuhtalt.ee

UNESCO dopinguvastase võitluse fondi ja Eesti Kultuurkapitali toel sai EAD valmis uuendusliku e-õppeprogrammi www.spordinpuhtalt.ee, mis aitab harrastussportlastel end harida nii dopinguvastase võitluse teemal kui laiemalt tervise ja toitumise alal. E-õppe sisu on koostatud Eesti erinevate ekspertide poolt, programmi elavdavad videod tunnustatud sportlastega ning mõtteharjutused, mille kaudu on kasutajal võimalik aktiivselt kaasa mõelda. Programm pakub häid võimalusi ka kehalise kasvatusõpetajatele, et sisustada teoreetilisi tunde või pakkuda võimalusi kehalise tunnist vabastatud õpilastele.

prePLAY-projekt ehk puhta spordi saadikute tegevus

Projekt prePLAY on suunatud antidopingu ennetustööle omaealiste õppe kaudu. Projekti eestvedajaks on Sloveenia Antidoping, osalevad riigid on lisaks Sloveeniale Läti, Horvaatia, Malta, Saksamaa ja Eesti. Projekti ideeks on leida igast riigist 20 puhta spordi saadikut (*anti-doping ambassadors*), et teha dopinguvastast ennetus- ja teavitustööd oma riikides, näiteks võistlustel ja koolides.

---

*Head saadikud,
teie entusiasm ja puhas rõõm
puhtast spordist on nakatavad!
Suur tänu!*

Eestis on puhta spordi saadikute tegevused hoogsalt käivitunud. Saadikutena on kaasatud noori endisi sportlasi erineva haridustaustaga ning erinevatelt spordialadelt. 2015. aastal toimus projekti raames saadikute väljaõpe ning viidi ellu viis haridus- ja teavitustegevust.

Ravimite andmebaas

Ravimite andmebaas lihtsustab infootsinguid kontrollimaks Eesti Raviametis registreeritud ravimites sisalduvate toimeainete kuuluvust WADA keelatud ainete nimekirja. Leitavad on ainult need ravimid, millel on Eestis müügiluba, samuti ei leidu andmebaasis infot toidulisandite ega taimsete preparaatide kohta. Ravimite andmebaas on osutunud edukaks nii suulise tagasiside põhjal kui statistika mõttes. Kokku otsiti ravimite andmebaasist 2015. aastal 20596 märksõna. Nii suure hulga juures on raske populaarsemaid otsingusõnu välja tuua, otsitud on nii trimetasidiini, külmetusravimeid kui ka Viagrat.

Koostöö riiklikul tasandil

EAD riikliku tasandi kõige tihedamad koostööpartnerid on Kultuuriministerium, kelle haldusalasse antidoping kuulub, Eesti Olümpiakomitee (EOK) ning Eesti spordialaliidud.

Spordialaliitudega tehakse koostööd nii testide korraldamisel, koolitus- kui ka teavitustegevuste elluviimisel. Sügisel 2015 viis EAD läbi

spordialaliitude seas lühiküsimustiku, et kaardistada peamised väljakutsed ning saada sisendit edasise koostöö arendamiseks.

EOK kutsel osalesid Eesti Antidopingu esindajad spordistrateegia ning spordipoliitika tegevuskava 2016-2020 väljatöötamisel.

2015. aasta 1. jaanuarist hakkas kehtima uus karistusseadustik, kus karmistati karistusi ravimi väljakirjutamise eest dopinguna (vt § 195).

Antidopingu teemad said laiemat kõlapinda Arvamusfestivali paneelis Paines, kus osales EAD nõukogu liige Kristjan Port.

---

*Hea Tõnu,
suur tänu Sulle kaasa aitamast
ja kaasa mõtlemast
antidopingu valdkonna
arendamisel!*

Rahvusvaheline koostöö

EAD teeb rahvusvahelisel tasandil tihedat koostööd – on ju antidopingu valdkond üsna unikaalne ning seega on vajalik oskusteavet saada ning jagada väljaspool Eestit. Lisaks regulaarsele suhtlusele koostatakse tegevusaruandeid WADA-le, Unescole ja Euroopa Nõukogule.

Tihedam koostöö toimus Sloveenia, Soome ja Balti riikide antidopingu organisatsioonidega. Aasta alguses toimus Soome Antidopingu koolitajate ning testijate traditsiooniline koolitus, kus osales ka kaks EAD testijat ning haridusjuht.

EAD töötajad Kristel Berendsen, Gea Muru ja Elina Kivinukk osalesid WADA sümposiumil ja iNADO (rahvusvaheline dopinguvastaste organisatsioonide katusorganisatsioon) töötoas Lausanne'is. Kristel Berendsen võttis osa Euroopa Nõukogu Antidopingu konventsiooni monitooringugrupi tööst Strasbourg'is ning Elina Kivinukk panustas Euroopa Nõukogu juures tegutseva rahvusvahelise antidopingu hariduse ja ennetuse ekspertrühma, kus töötati välja antidopingu õppekava ettepanekud kõrgharidusasutustele.

Muutused organisatsioonis

Organisatsiooni igapäevast toimimist mõjutas 2015. aastal kõige enam juhatuse liikme vahetus. Senine juhatuse liige Kristel Berendsen taandus seniselt ametikohalt juulis, alates septembrist on EAD uus juhatuse liige senine hariduse ja koolituse projektijuht Elina Kivinukk.

Sihtasutuse tegevust kavandab ning järelevalvet teostab neljaliikmeline nõukogu. Maikuus toimus asutaja poolt nõukogu koosseisu vahetus. Senine nõukogu esimees Ralf Allikvee esitas lahkumisavalduse ning tema asemel määrati nõukokku Indrek Oro. Viimane valiti ka nõukogu esimeheks, liikmetena jätkasid Ants Mailend, Kristjan Port ja Tõnu Seil.

2015. aastal sai täienduse Eesti dopinguvastane distsiplinaarkolleegiumi koosseis, kus uueks liikmeks määrati Jarek Mäestu (senine liige Rein Haljand loobus). Muudatused olid ka Eesti Antidopingu hallatavas TUE-komisjonis, kus senine juht Margus Annuk soovis end taandada ning uuteks liikmeteks määrati Alar Irs ja Mart Kull.

2015. aasta mais võeti vastu EAD arengukava aastateks 2015-2019, mille kirjutamist alustati juba 2014. aastal ning mille koostamisse kaasati nii töötajad, EAD testijad kui ka nõukogu liikmed.

Lõpetuseks

Loeme 2015. aastat muutuste aastaks ja kõik muutused ei ole paraku lihtsad. Küll aga on mitmes mõttes põhjust vaadata optimistlikumalt tulevikku, et veel tõhusamalt kaitsta puhta spordi ideed Eestis.

---

*Kallis Kristel,
suur-suur tänu Sulle Sinu aja,
vaeva, vestluste ja pingutuste
eest, et EAD oleks hästitoimiv
organisatsioon!*
